

SEÇİMİN KADERİ EĞİTİM VAATLERİNE Mİ BAĞLI?

Eğitim siyasetin ezberlenmiş
denklemlerini bozabilir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

tedmem

SEÇİMLERDE EĞİTİMİN YERİ:
SİYASİ PARTİLERİN VAATLERİ,
SEÇMENLERİN BEKLENTİLERİ

SİYASİ PARTİLERİN EĞİTİM
VAATLERİNİN SEÇMEN
TERCİHLERİNDEKİ ROLÜ ARAŞTIRMASI

tedmem

SEÇİMİN KADERİ EĞİTİM VAATLERİNE Mİ BAĞLI?

Eğitim siyasetin ezberlenmiş
denklemlerini bozabilir.

**SEÇİMİN
KADERİ EĞİTİM
VAATLERİNE Mİ
BAĞLI?**

AMACIMIZ

Türk Eğitim Derneğinin düşünce kuruluşu TEDMEM olarak gerçekleştirdiğimiz bu çalışmada;

- Toplumun gözünde eğitimi konumlandırmayı,
- Toplumun siyasetten eğitimle ilgili beklentilerini somutlaştırmayı ve
- Eğitimin toplum ile siyaset arasındaki ilişkide oynadığı rolü tanımlamayı hedefledik.

NELER YAPTIK?

- Dünya örneklerinde son 25 yıllık dönemde yapılan başkanlık seçimleri ve genel seçimlerdeki eğitim vaatlerini inceledik; eğitim vaatlerinin özellikleri, yıllar içindeki değişimleri ve eğitim politikalarına etkilerini değerlendirdik.
- Türkiye’de siyasetin gözünden eğitimi anlayabilmek amacıyla 1950’den itibaren yapılan genel seçimler kapsamında siyasi partilerin eğitim vaatlerini inceledik. Böylece Türkiye’de ilk kez 90’a yakın seçim bildirgesinin incelenmesiyle 70 yıllık tarihsel bir süreçte eğitim vaatlerinin genel eğilimlerini ortaya koyduk.
- Gelişmiş ülke örneklerinde olduğu gibi, Türkiye’de de siyasi partilerin iktidara geldikleri takdirde uygulamayı taahhüt ettikleri eğitim vaatlerinin gerçekleştirilme durumlarının izlenmesi girişimine bir örnek olarak “Polimetre” hazırladık. “Polimetre” ile Türkiye’de 1950-2018 yılları arasındaki genel seçimlerde siyasi partilerin eğitim vaatlerinin gerçekleştirilme durumlarını değerlendirdik.
- Siyasi partilerin eğitim vaatleri ile seçmenlerin oy verme davranışları arasındaki etkileşimi belirlemek amacıyla Türkiye nüfusunu temsil eden yaklaşık 3000 kişilik bir örneklem üzerinden kamuoyu araştırması gerçekleştirdik. 21. yüzyılın dönüşüm toplumunda kilit bir role sahip 18-24 yaş aralığındaki gençlerin eğitimden beklentilerine ve eğitim-siyaset ilişkisine bakış açılarına araştırmada ayrıca yer verdik.
 - Kamuoyu araştırmasının verileri, Türk Eğitim Derneği adına KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından toplanmıştır.
- Kamuoyu araştırmasından elde edilen bulgularla aşağıdaki soruları cevaplandırdık:
 - Siyasetin öncelik vermesi beklenen konular arasında “eğitim” hangi sıralamada gelmektedir?
 - Seçmen, eğitim sistemini nasıl notlandırmaktadır?
 - Seçmen, eğitimin kendine ve çocuğuna nasıl bir katkısı olduğunu düşünmektedir?
 - Seçmenin eğitimden beklentileri ve eğitimle ilgili kaygıları nelerdir?
 - Seçmen, eğitim sisteminde sorun alanları olarak neleri görmektedir?
 - Seçmenin siyasi partilerden eğitimle ilgili beklentileri nelerdir?
 - Seçmen, oy verirken tercihini nasıl yapmaktadır?
 - Seçmenin oyu seçim vaatleriyle değişir mi?
 - Kimlerin oyu seçim vaatleriyle değişebilir?
 - Seçmenin oy tercihini değiştirebilecek eğitim vaatleri nelerdir?
- Son olarak; hem teorik hem de veriye dayalı bulguların bir arada sentezlenmesiyle, dünyada ve Türkiye’de eğitim-siyaset ilişkisine dair değerlendirmelerimizi ve önerilerimizi paylaştık.

**SEÇİMİN
KADERİ EĞİTİM
VAATLERİNE Mİ
BAĞLI?**

DÜNYADA EĞİTİM SİYASETİNDEKİ EĞİLİMLER

Eğitimle ilgili sorunların çözümüne ilişkin seçim bildirgelerinde yer alan vaatler birbirinden farklılaşsa da hemen hemen tüm siyasi partiler, belli başlı sorun alanlarına odaklanan politika uygulamalarına yönelik vaatler geliştirmektedir.

İncelenen ülkelerde eğitim vaatleri, seçim bildirgelerinde ve kampanyalarında önemli bir yer tutmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Kanada'da eğitim, siyasi partilerin seçim bildirgelerinde ve kampanyalarında önemli bir yer tutmaktadır.

- ABD 2000 Başkanlık Seçimleri'nde aday olan George W. Bush ve Al Gore'un her ikisi için de kampanya mesajlarında eğitim en önemli meselelerden biri olmuştur. İki aday da eğitim reformlarına odaklanarak hesap verebilirlik, standartlar, eğitim finansmanı, öğretmen eğitimi ve istihdamı gibi başlıca eğitim sorunlarına yönelik vaatler öne sürmüştür.
- George W. Bush yönetime geldikten sonra Başkanlık Ofisindeki ilk haftasını eğitim haftası ilan ederek eğitimi iç politika alanında ilk sıraya almıştır.
- 1997 Birleşik Krallık Seçimleri'nde Tony Blair bir konuşmasında eğitime verdiği önemi; "Bana hükümet için üç ana önceliğimi sorun, size söyleyeyim: Eğitim, eğitim ve eğitim." şeklinde ifade etmiştir. Buna uygun olarak seçim kampanyasını da eğitim üzerinden yürütmüştür. Başbakan olarak görev yaptığı üç seçim dönemi boyunca (1997-2007 arasında) Tony Blair için eğitim, öncelikli politika alanlarından biri olmuştur.

Dünya örneklerinde eğitime yönelik oluşturulan seçim vaatleri genel olarak; çözüm odaklı, ölçülebilir, sınırları belirlenmiş ve somuttur.

Bahsi geçen üç ülkede seçim dönemlerinde verilen eğitim vaatlerinin birçoğu ülkeye özgü eğitim sorunlarını ele almaktadır. Vaatlerin içinde bu sorunları çözmek amacıyla atılacak somut adımlara da yer verilmektedir. Siyasi partiler ülkelerin eğitim sistemlerinin kritik sorunlarına ve ihtiyaç alanlarına odaklanmakta ve eğitim vaatleri bu sorunların çözüme kavuşturulması ile ilgili gerçekçi, sınırları belirlenmiş ve takip edilebilir adımlar içermektedir. Vaatlerin somut ve ölçülebilir olarak yapılandırılması, genel geçer olmaması ve açık bir şekilde ifade edilmesi, seçim sonrasında gerçekleşip gerçekleşmediğinin takibi ve geriye dönük hesap verebilirlik mekanizmalarının işleyebilmesi açısından önem arz etmektedir.

Seçim bildirgelerinde ifade edilen eğitim vaatlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla seçimden sonraki süreçte çoğunlukla önemli somut adımlar atılmaktadır.

İncelenen ülke örneklerinde eğitim vaatlerinin seçim sonuçlarını ve seçim sonrası eğitim politikalarını şekillendirdiği dikkat çekmektedir. Amerika

Birleşik Devletleri'nin temel eğitim yasalarından biri olan Hiçbir Çocuk Geride Kalmasın Yasası (No Child Left Behind Act), Birleşik Krallık'ta başlatılan Çıraklık Reform Programı ve Kanada'da daha kapsayıcı bir erken çocukluk eğitimi için sunulan Çocuk Vergisi Yardımı (Child Tax Benefit) seçim sürecinde seçmene sunulan vaatlerin seçim sonrası uygulamalara, girişimlere ve yasalara nasıl dönüştüğünü gözler önüne seren somut adımlardır.

Seçim sırasında verilen sözlerin, seçilen yönetim tarafından yerine getirilip getirilmediğini izleyen ve değerlendiren denetleme mekanizmaları bulunmaktadır.

Birleşik Krallık, Kanada ve ABD gibi gelişmiş ülkelerde seçim sırasında verilen sözlerin, seçilen yönetimler tarafından yerine getirilip getirilmediğini izleyen ve değerlendiren denetleme mekanizmaları bulunmaktadır.

Kanada'da Polimètre, ABD'de PolitiFact gibi sosyal girişimler bulunurken Birleşik Krallık'ta devlet düzeyindeki yasal kontrol mekanizmasının bir örneğini görmek mümkündür. Bunun yanı sıra ABD Başkanları için geliştirilen Trump-O-Meter ve Obameter gibi analizler, Kanada özelinde ise Harper Polimeter, Trudeau Polimeter gibi örnekler mevcut olup bunlar aracılığıyla hükümetin seçim sürecinde verdiği sözlerin ne kadarını yerine getirdiği ile ilgili değerlendirmeler sunulmaktadır.

TÜRKİYE'DE SİYASİ PARTİLERİN EĞİTİM VAATLERİ (1950-2018)

Siyasi partilerin yıllar içinde değişmeyen eğitim vaatleri, Türkiye'nin değişmeyen eğitim ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Siyasi partilerin eğitim vaatleri tarihsel olarak incelendiğinde, Türkiye'de eğitim sisteminin değişmeyen ihtiyaçları ve kronik sorunları olduğu görülmektedir.

Siyasi partilerin farklılaşan ideolojilerinden bağımsız olarak neredeyse her seçim döneminde tekrar eden ve eğitimle ilgili ortaklaşan vaatleri bulunmaktadır. Tekrarlanan ve ortaklaşan eğitim vaatleri, tarihsel ve toplumsal olarak değişmeyen eğitim ihtiyaçlarının yanı sıra eğitim sisteminin kronikleşen sorunlarına da işaret etmektedir. Bu vaatlerde öne çıkan başlıklar şu şekildedir:

- Eğitimde fırsat eşitliği ve sosyal adaletin sağlanması
- Eğitime erişimin artırılması
- Mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesi
- Öğretmen yetiştirilmesindeki eksikliklerin giderilmesi, öğretmen niteliğinin artırılması ve öğretmenlerin özlük hakları ile çalışma koşullarının iyileştirilmesi
- Yükseköğretimin geliştirilmesi, üniversitelerin özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulması, YÖK'ün kaldırılması/işlevinin değiştirilmesi
- Yurt ve burs imkanlarının artırılması
- Halk eğitimi/yetişkin eğitimi/yaşam boyu eğitimin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi.

Türkiye’de siyasi partilerin eğitim vaatleri genel olarak pedagojik yaklaşımdan yoksun, popülist ve yüzeysel kalmaktadır.

Siyasi partilerin seçim sonrasında iktidara gelmesi durumunda hangi vaatlerini yerine getirip getirmediğini ortaya koymak için somut göstergelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle vaatlerin somut, açık ve net olması önem taşımaktadır. Türkiye’deki seçim bildirgeleri incelendiğinde eğitimle ilgili vaatlerin genel olarak yüzeysel ve soyut düzeyde olduğu görülmektedir. Bu durum bu vaatlerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin izlenmesini zorlaştırmaktadır.

Bunun yanı sıra somut göstergeler ile izlenebilir olan vaatlere de rastlanmaktadır. Ancak bunlar genel olarak eğitim konusunu pedagojik bir yaklaşımla ele almaktan ziyade popülist söylemler içermektedir. Örneğin, ‘ortaöğretime geçiş’ ya da ‘üniversiteye giriş sınavlarının kaldırılması’ vaatleri sıklıkla tekrarlanan vaatler olmasına rağmen bu sınavların kaldırılması için ön koşul niteliğinde olan okullar arası başarı farklarının azaltılması ya da lise-üniversite arasındaki organik bağın kurulması için atılması gereken adımlara ilişkin pedagojik yaklaşımlar ışığında sunulan somut ve gerçekçi vaatlere rastlanmamaktadır.

Türkiye siyasetinde eğitime verilen önem “kâğıt üzerinde” kalmaktadır. Eğitime yönelik seçim vaatlerinin gerçekleştirilme oranları dünya örneklerine kıyasla düşüktür.

Ülke örneklerinde, seçilen yönetimler çoğunlukla eğitim vaatlerini gerçekleştirmek amacıyla önemli somut adımlar atmaktadır. Eğitim sisteminin temel yapı taşlarını oluşturan çeşitli yasalar ve imza niteliğindeki eğitim projeleri de seçim dönemlerinde verilen vaatlerin hükümet programlarına yansıtılmasıyla oluşturulan genişletilmiş eğitim politikalarına dönüşmektedir.

Örneğin, ABD’nin temel eğitim yasalarından biri olarak yaklaşık 15 yıl uygulamada kalan Hiçbir Çocuk Geride Kalmasın Yasası (No Child Left Behind Act), 7 Kasım 2000 Başkanlık Seçimleri adayları Bush-Cheney’in “Eğitimde yerel kontrol ve hesap verebilirliği artırarak standartları yükseltmek” vaadi üzerine geliştirilmiştir.

Türkiye’de ise yönetime seçilen veya hükümet kurma görevini üstlenen siyasi partiler eğitim vaatlerini gerçekleştirme konusunda bu çalışmada incelenen ülke örneklerine kıyasla geride kalmaktadır. Siyasi partilerin eğitim vaatleri hayata geçirilen politikalarda önemli bir karşılık bulamamaktadır. Bu nedenle Türkiye’de siyasi partilerin eğitim vaatlerinin kâğıt üzerinde kaldığını söylemek mümkündür.

Türkiye’de vaatlerin gerçekleştirilme durumlarına ilişkin bir izleme sisteminin olmayışı siyasi partilerin ve yönetimlerin hesap verebilirlik ilkesine ters düşmektedir.

Sistematik bir izleme sisteminin varlığı, bir yandan siyasi partilerin seçim dönemlerinde verdikleri sözlerin sorumluluğunun hatırlatılması; öte yandan şeffaflık ve hesap verebilirliğin sağlanması açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle Türkiye’de kapsamlı denetleme mekanizmalarının eksikliği, yönetimlerin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesi ile uyum sağlamakta ve siyasi partilerin verdikleri sözleri unutmalarıyla sonuçlanabilmektedir. Farklı dünya ülkelerinde bulunan mevcut örnekler gibi, seçim vaatlerinin gerçekleştirilme durumlarına ilişkin resmî ve bağımsız izleme sistemlerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

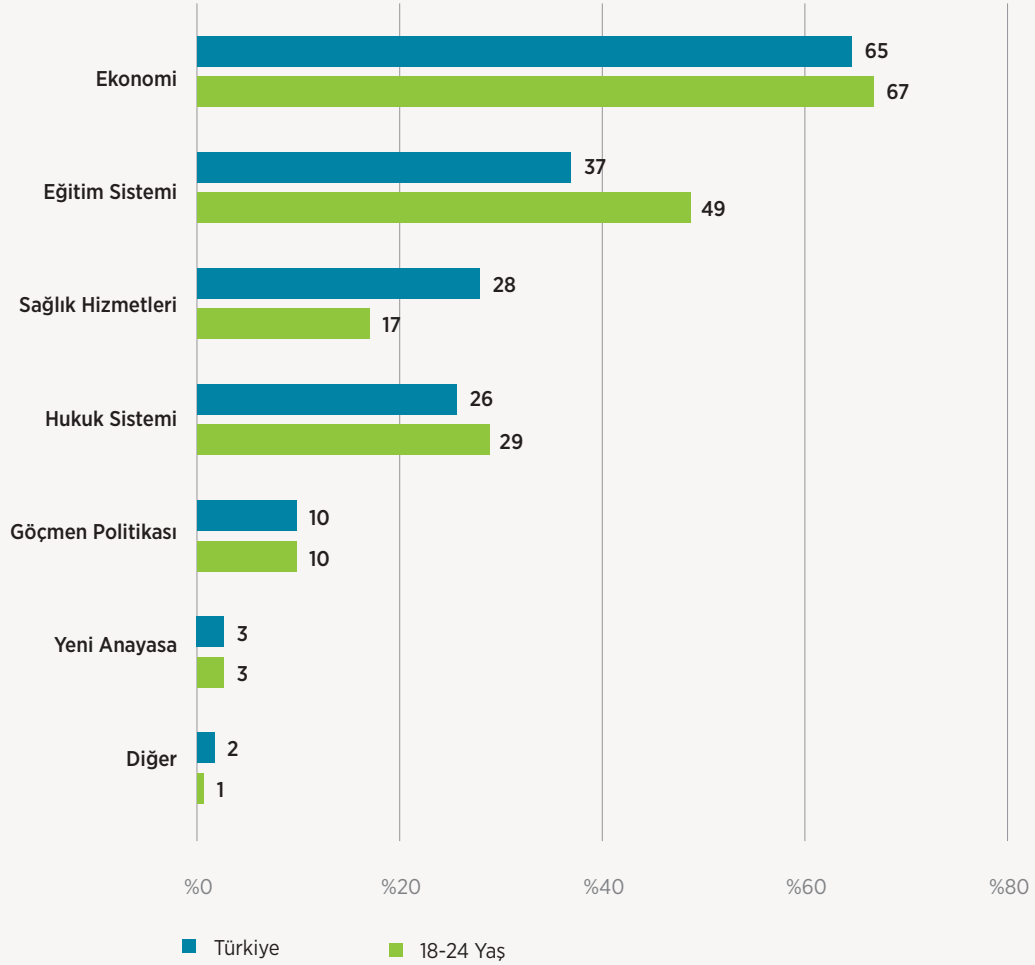
KAMUOYU ARAŞTIRMASININ BULGULARI

Siyasetçiler Neye Öncelik Versin?

Eğitim, siyasetin öncelik vermesi beklenen konular arasında ekonomiden sonra ilk sırada gelmektedir.

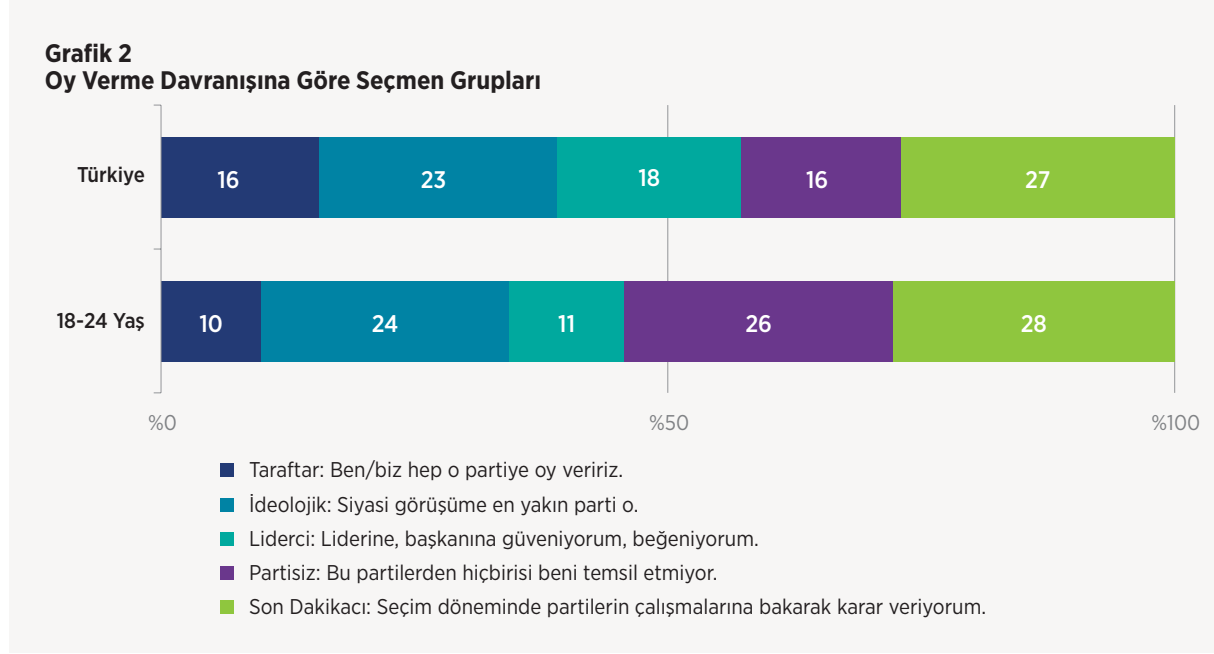
- Türkiye genelinin %65'i ekonomiye; %37'si ise eğitim sistemine öncelik verilmesini gerektiğini düşünmektedir.
- 18-24 yaş aralığındaki gençlerin en çok öncelik verilmesini istediği konular %67 ile ekonomi, %49 ile eğitimdir. Buna göre 18-24 yaş aralığındaki her 2 gençten 1'i siyasetin eğitim sistemine öncelik vermesini istemektedir.

Grafik 1
Siyasetin Öncelik Vermesi İstlenen Konular

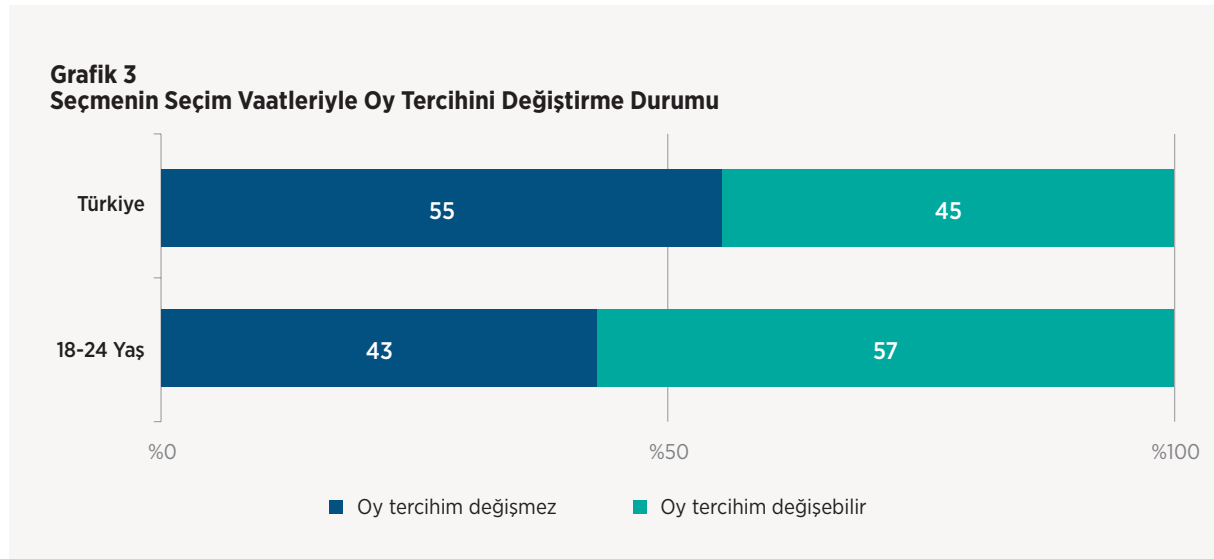
Seçmen Oy Verirken Tercihini Nasıl Yapıyor?

- Her 4 gençten 1'i mevcut siyasi partilerin hiçbirinin kendisini temsil etmediğini düşünmektedir.
- Gençlerin yaklaşık 3'te 1'i oy tercihine partilerin seçim dönemindeki çalışmalarına bakarak karar vermektedir.
- Gençlerin %54'ü, Türkiye genelinin ise %43'ü oy değiştirme esnekliği daha yüksek olan *Partisiz* ve *Son Dakikacı* seçmen gruplarında bulunmaktadır.

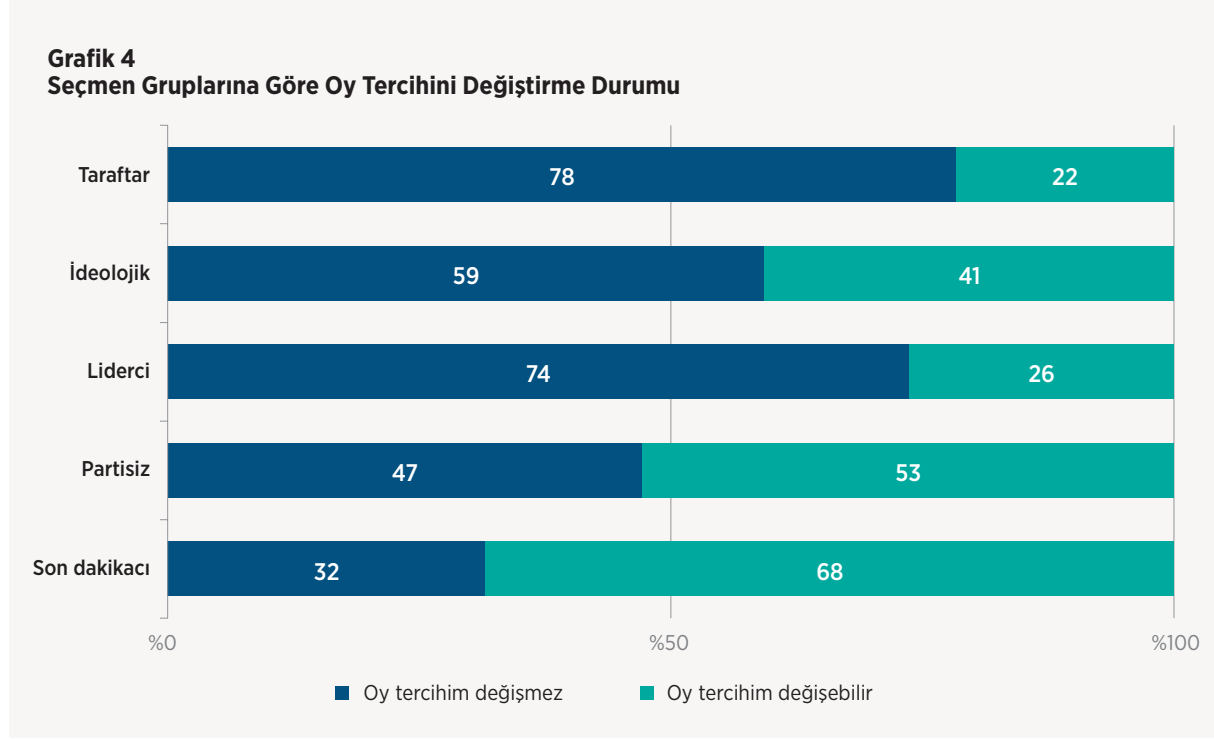
Seçmenin Oyu Seçim Vaatleriyle Değişir mi?

- Toplumun %45'i, gençlerin ise %57'si seçim vaatlerine göre oyunu değiştirebilir.

Seçmen Gruplarına Göre Oy Tercihini Değiştirme Durumu

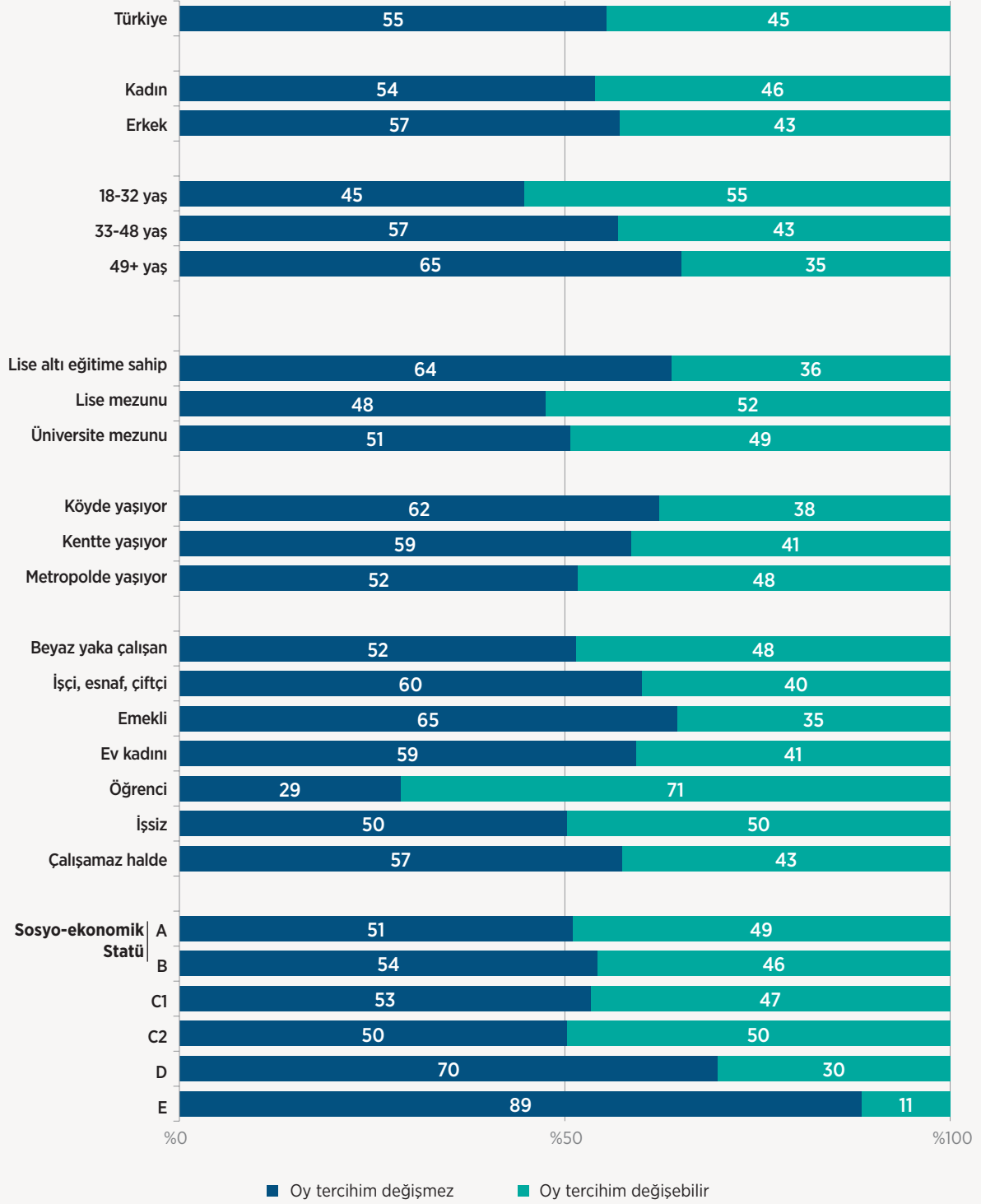
- Her seçim aynı partiye/lidere oy verdiğini belirtenlerin arasında bile seçim vaatlerine göre oy verdiği partiyi değiştirme potansiyeli olanlar bulunmaktadır.
- Oy değiştirme konusunda daha az esnek olan *Tarftar* ve *Liderci* seçmen gruplarında dahi her 5 kişiden en az 1'i seçim vaatleriyle oy tercihinin değişebileceğini ifade etmektedir.

Kimlerin Oyu Seçim Vaatleriyle Değişebilir?

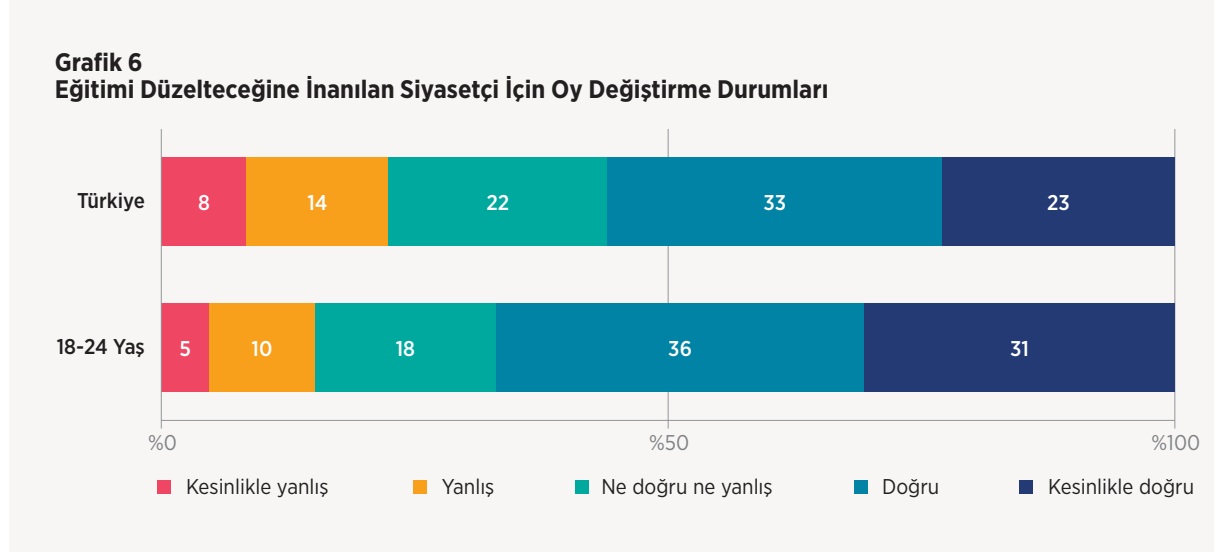
- Gençler, metropolde yaşayanlar, eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik statüsü yüksek olanlar seçim vaatleriyle oy tercihinin değiştirme konusunda daha esnektir.
- Seçim vaatleriyle oy tercihinin değiştirmeye en yakın grup öğrencilerdir. Her 10 öğrenciden yaklaşık 7'si oy tercihinin seçim vaatleri ile değişebileceğini ifade etmektedir.
- Meslek gruplarına göre ise beyaz yaka çalışanların %48'i; işçi, esnaf ve çiftçilerin %40'ı; emeklilerin %35'i ve ev kadınlarının %41'i seçim vaatleriyle oy tercihinin değişebileceğini belirtmektedir.
- İşsizlerin %50'si seçim vaatlerine göre oy tercihinin değişebileceğini ifade etmektedir.

Grafik 5
Farklı Demografik Özelliklere Göre Seçmenlerin Oy Tercihini Değiştirme Durumları

Toplum, Eğitimi Düzelteceğine İnanıldığı Siyasetçi İçin Oyunu Değiştirebilir mi?

- Toplumun %56'sı, gençlerin ise %67'si eğitimi düzelteceğine inandığı siyasetçi için oyunu değiştirebilir.

Eğitim Sisteminin Notu Ne?

Mevcut eğitim sistemi

- Toplumun yalnızca %17'si eğitim sisteminin iyi/çok iyi olduğunu düşünmektedir.
- 18-24 yaş aralığındaki gençlerin yalnızca %7'si eğitim sisteminin iyi/çok iyi olduğunu düşünmektedir.
- Toplumun yarısından fazlası eğitim sisteminin kötü/çok kötü olduğunu düşünmektedir (%55).
- Her 10 gençten en az 7'si eğitim sisteminin kötü/çok kötü olduğunu düşünmektedir.

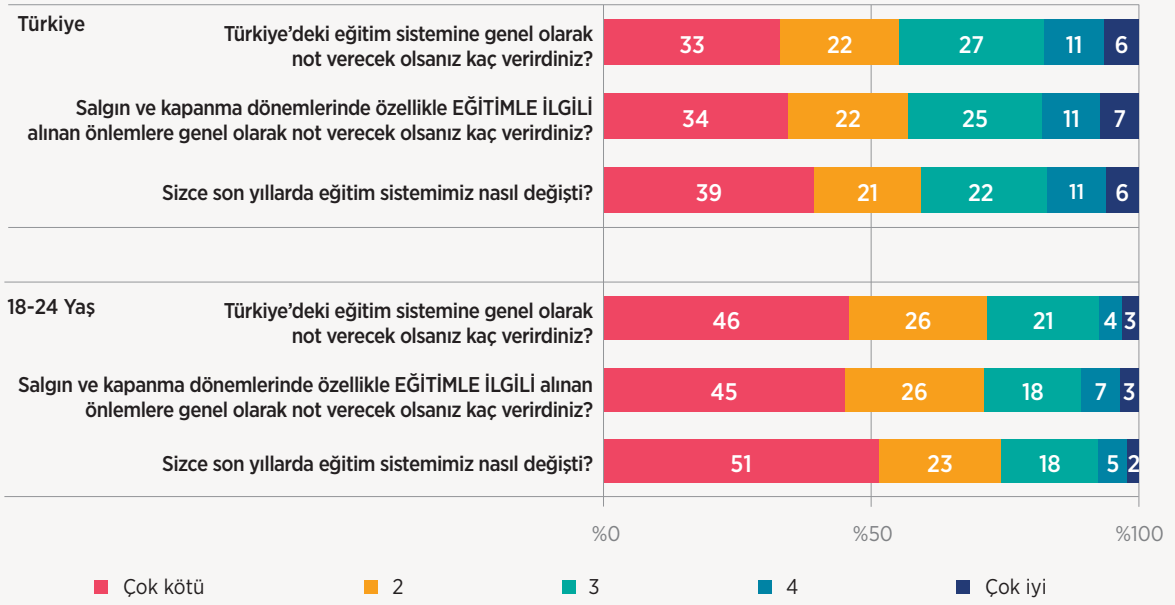
Salgın sürecinde eğitim

- Toplumun %18'i, gençlerin ise yalnızca %10'u COVID-19 salgını ve kapanma sürecinde eğitimle ilgili alınan önlemlerin iyi/çok iyi olduğunu düşünmektedir.
- Salgın sürecinde eğitimle ilgili alınan önlemlerin kötü/çok kötü olduğunu düşünenlerin oranı ise toplum genelinde gençlerde %71'dir.

Gidişat

- Son yıllarda eğitim sisteminin iyi/çok iyi yönde değiştiğini düşünenlerin oranı yalnızca %17'dir.
- Gençlerin yalnızca %7'si son yıllarda eğitim sisteminin iyi/çok iyi yönde değiştiğini düşünmektedir.
- Her 10 kişiden 6'sı, her 4 gençten 3'ü ise eğitim sisteminin son yıllarda kötü/çok kötü yönde değiştiğini düşünmektedir.

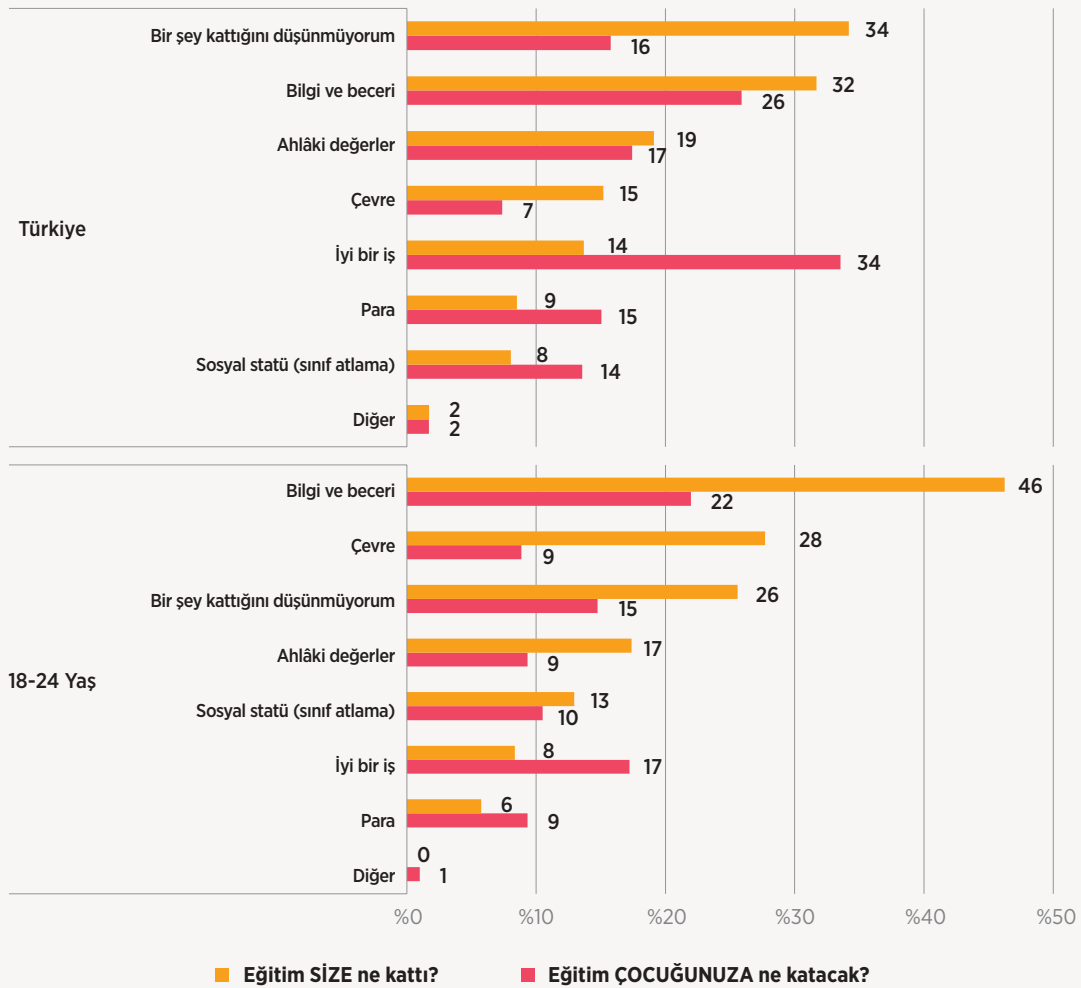
Grafik 7
Eğitim Sistemi İçin Verilen Notlar

Seçmen Eğitimin Kendine ve Çocuğuna Nasıl Bir Katkısı Olduğunu Düşünüyor?

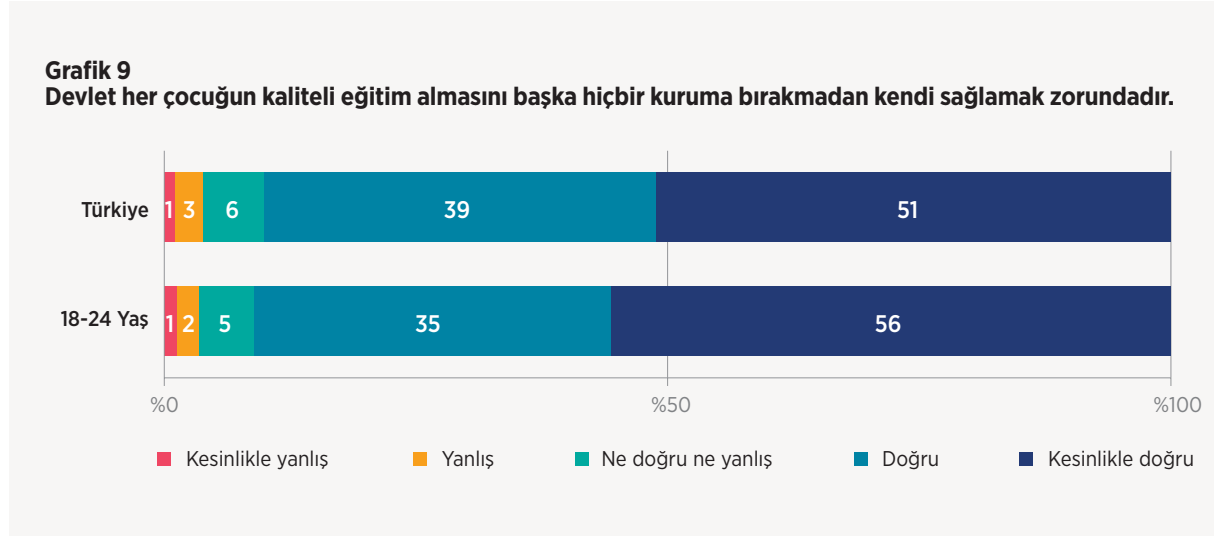
- Toplumun %34'ü, aldığı eğitimin kendisine bir şey katmadığını düşünmektedir. Buna karşılık toplum genelinde eğitimin kendi çocuğuna bir şey katmayacağını düşünenlerin oranı daha düşüktür (%16).
- 18-24 yaş aralığında ise her 4 gençten 1'i eğitimin kendisine bir şey katmadığını düşünmektedir.

Grafik 8
Eğitimin Katkısına Yönelik Görüşler (Türkiye Geneli ve 18-24 yaş)

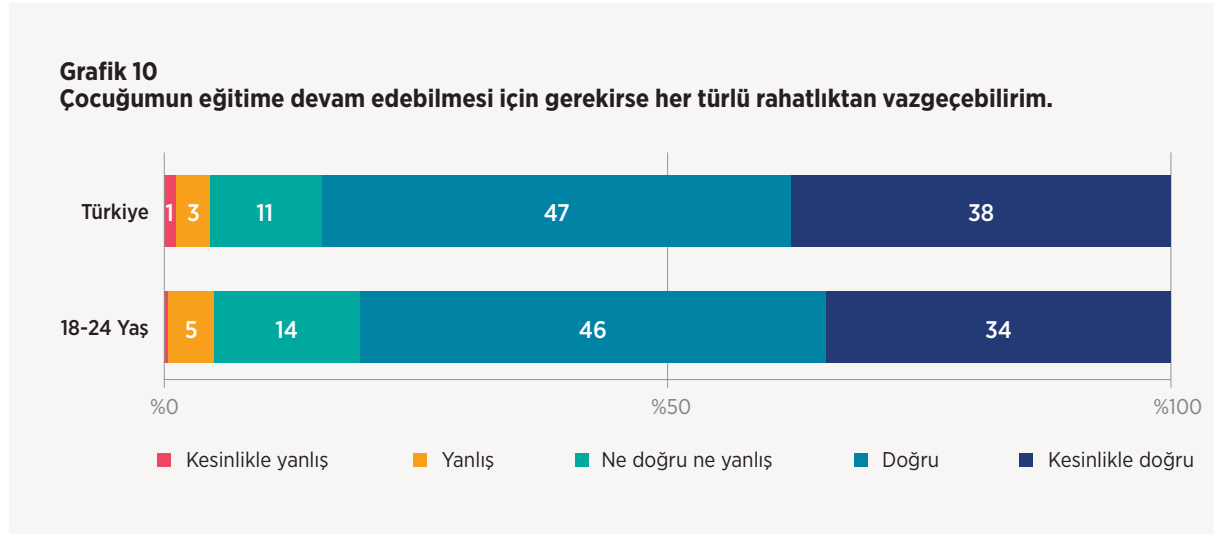

Seçmen Eğitimle İlgili Ne Düşünüyor?

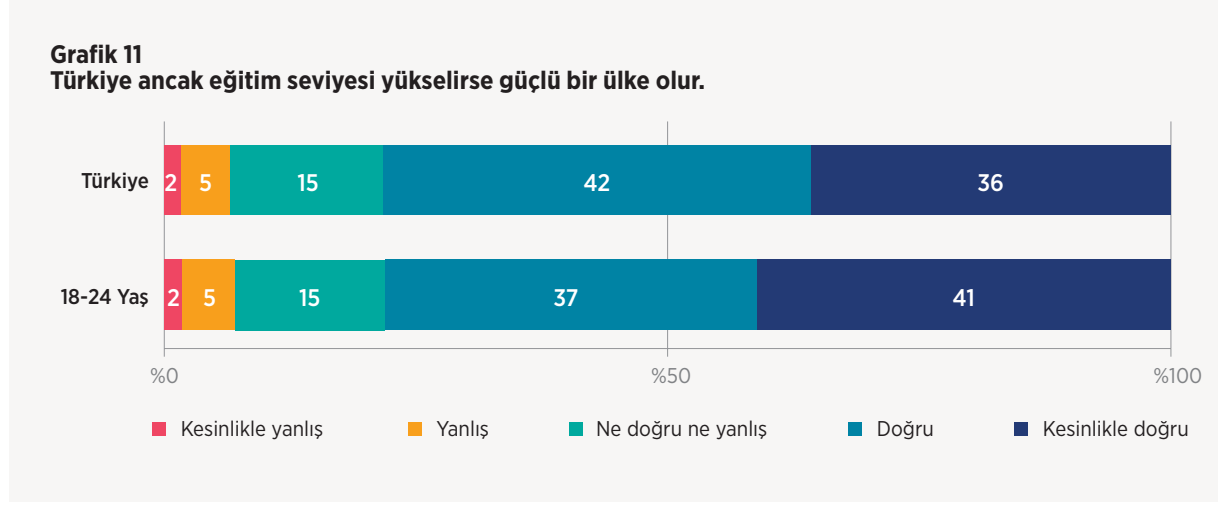
Her 10 kişiden 9'u her çocuğun nitelikli eğitim almasının başka hiçbir kuruma bırakmaksızın devletin sorumluluğunda olduğunu düşünmektedir.

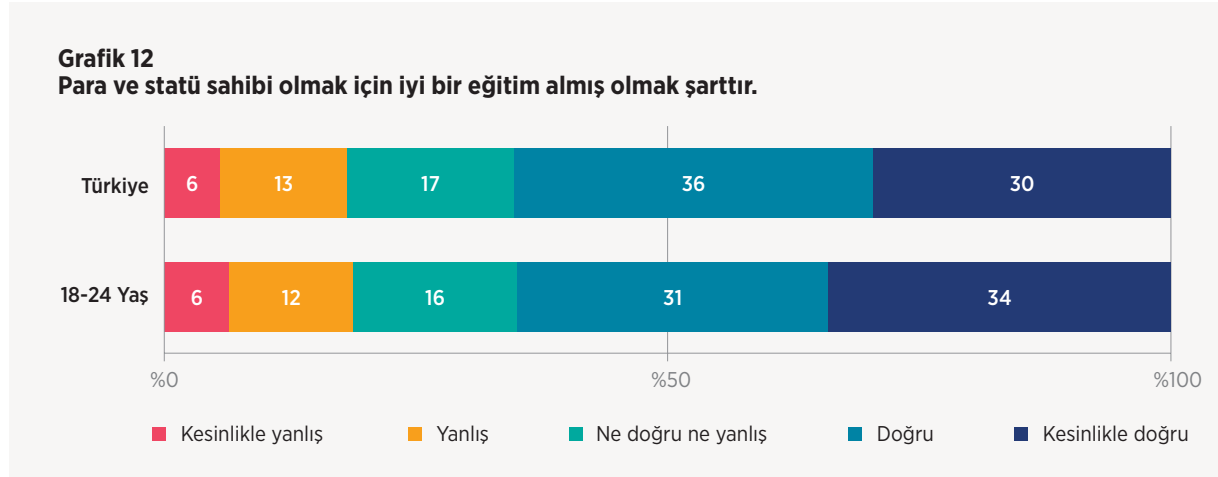
Toplumun %85'i, gençlerin ise %80'i çocuğunun eğitimine devam edebilmesi için her türlü rahatlıktan vazgeçebileceğini söylemektedir.

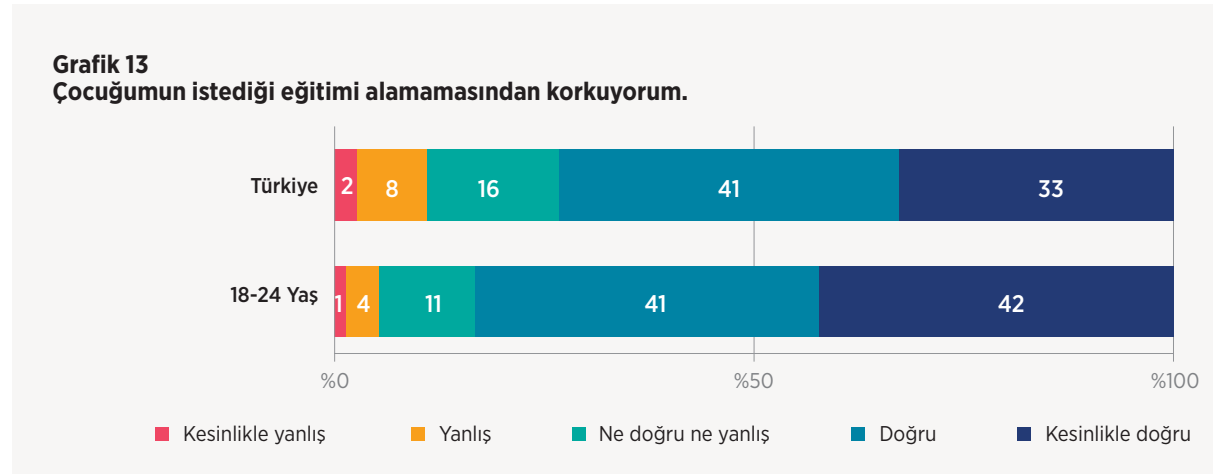
Her 10 kişiden 8'i Türkiye'nin ancak eğitim seviyesi yükselirse güçlü bir ülke olacağını düşünmektedir.

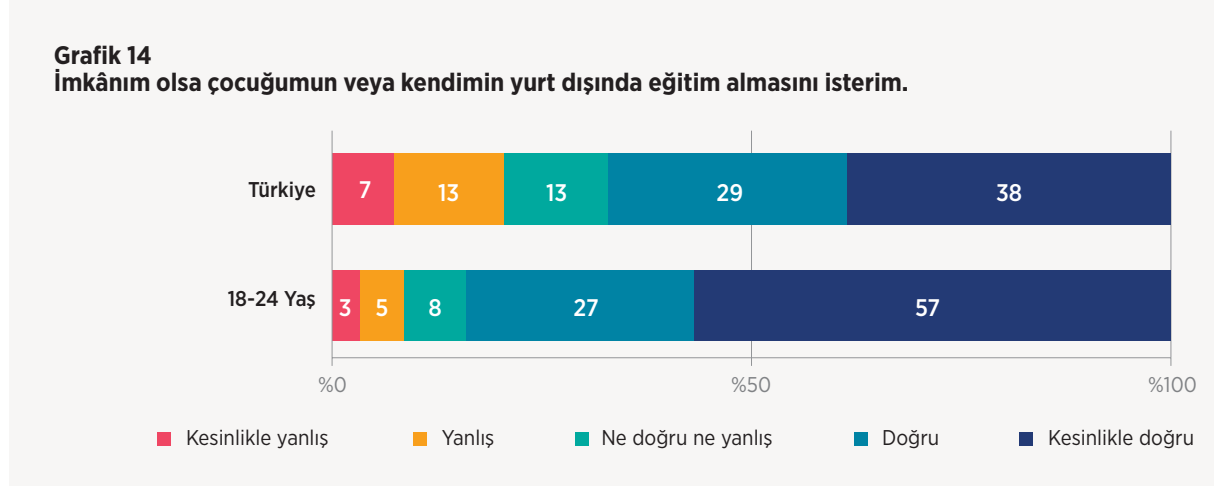
Her üç kişiden ikisi para ve statü sahibi olmak için iyi bir eğitimin şart olduğunu düşünmektedir.

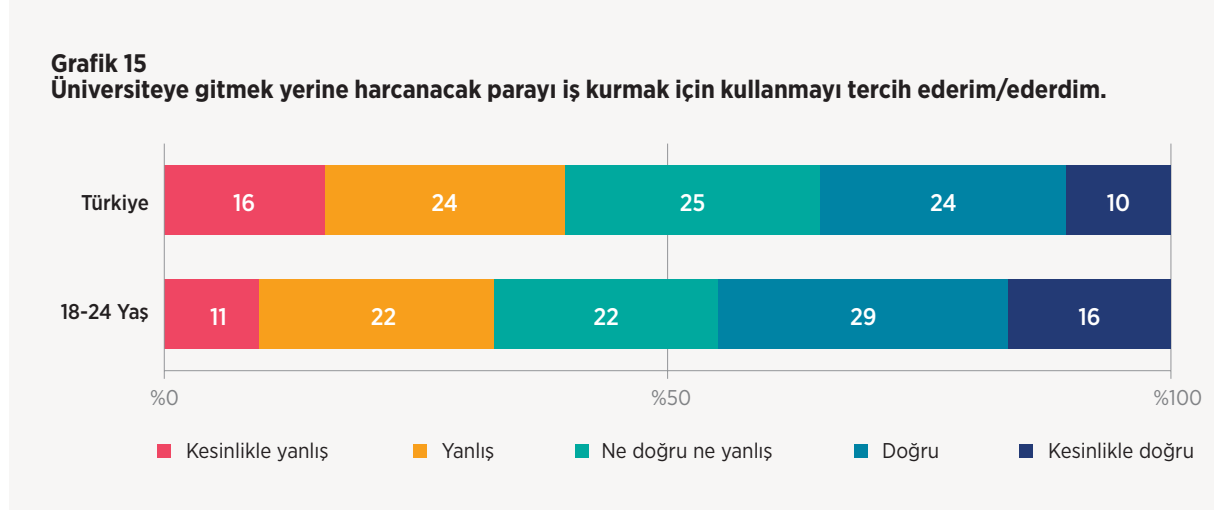
Toplumun %74'ü, gençlerin ise %83'ü çocuklarının istediği eğitimi alamamasından korkmaktadır.

Toplumun %67'si, gençlerin ise %84'ü imkânı olsa çocuklarının veya kendilerinin yurt dışında eğitim almasını istemektedir.

Toplumun yüzde 34'ü, gençlerin ise yüzde 45'i üniversitede okumak için harcanacak parayı iş kurmak için kullanmayı tercih etmektedir.

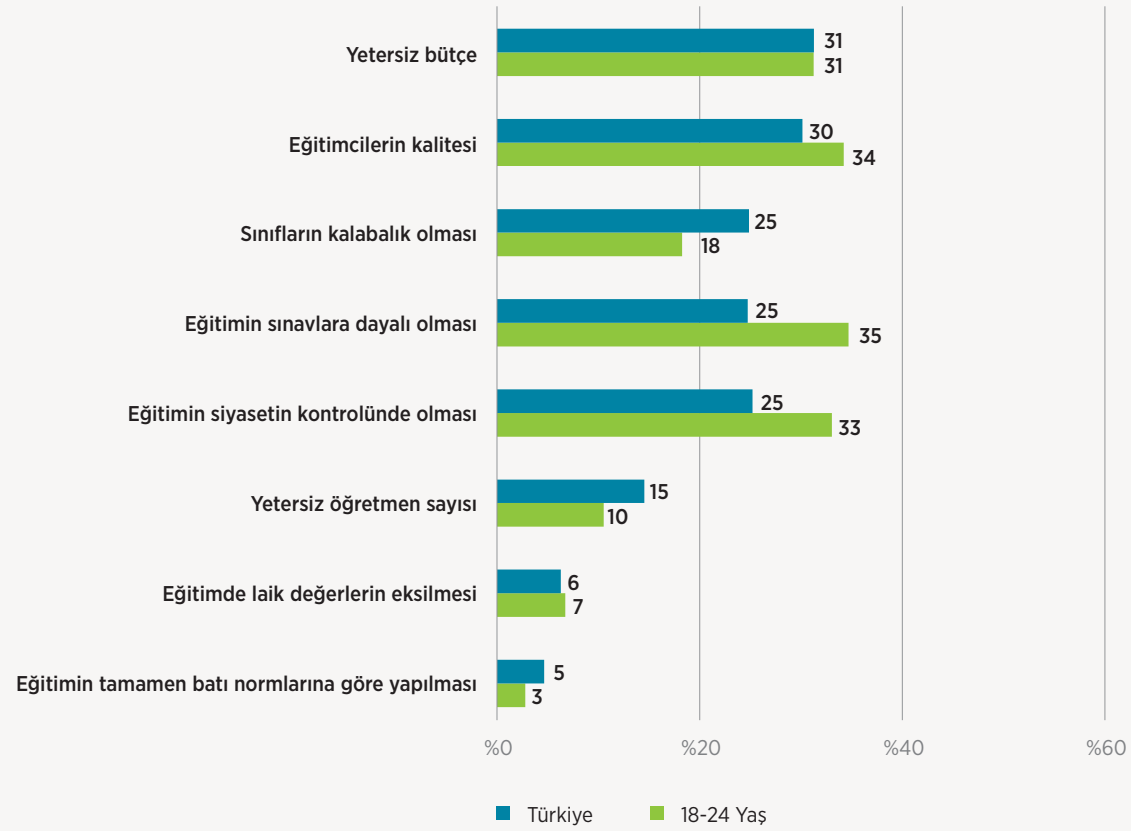

Seçmene Göre Türkiye’de Eğitim Sisteminin Sorunları Nelerdir?

Gençlere göre eğitim sisteminin en önemli sorunları şunlardır:

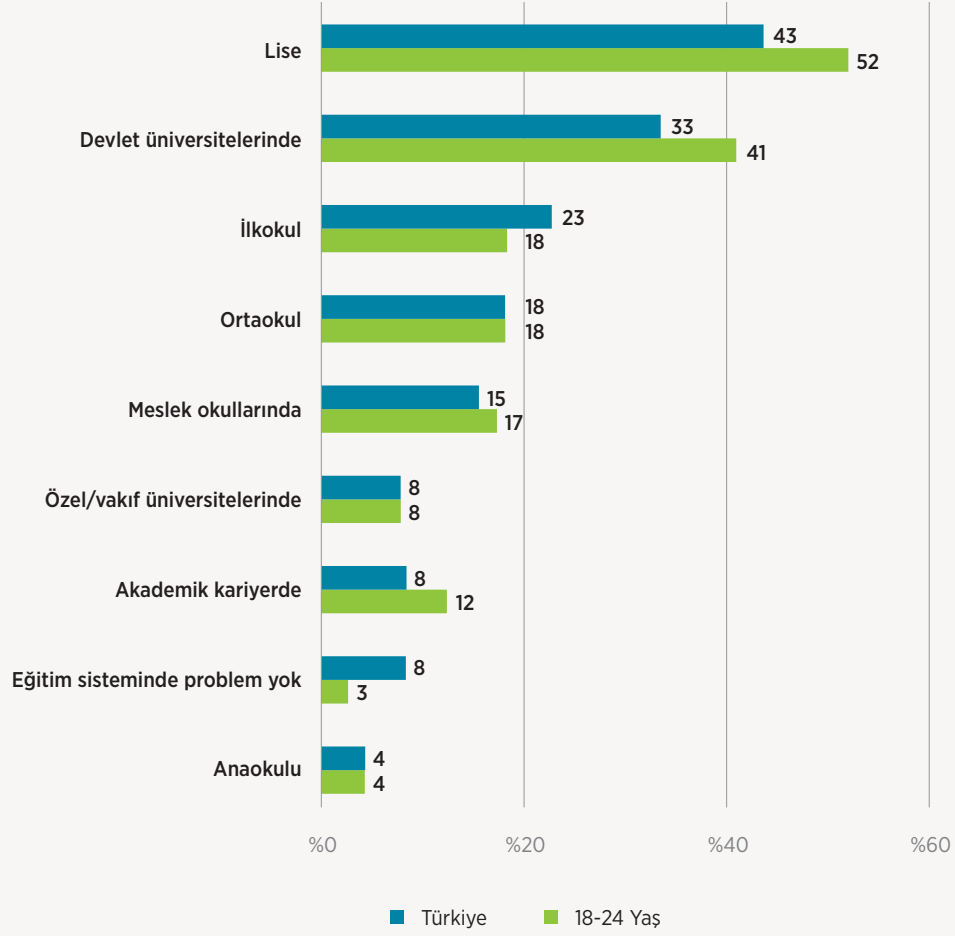
- Eğitimin sınavlara dayalı olması (%35)
- Eğitimcilerin niteliği (%34)
- Eğitimin siyasetin kontrolünde olması (%33)

Grafik 16
Türkiye’deki Eğitim Sisteminin Sorunları

Eğitim sisteminin en sorunlu kademeleri lise ve üniversite olarak görölmektedir.

Grafik 17
Türkiye'de Eğitim Sisteminin Sorunlarının En Fazla Olduğu Birimler

Seçmen Siyasi Partilerden Eğitimle İlgili Ne Bekliyor?

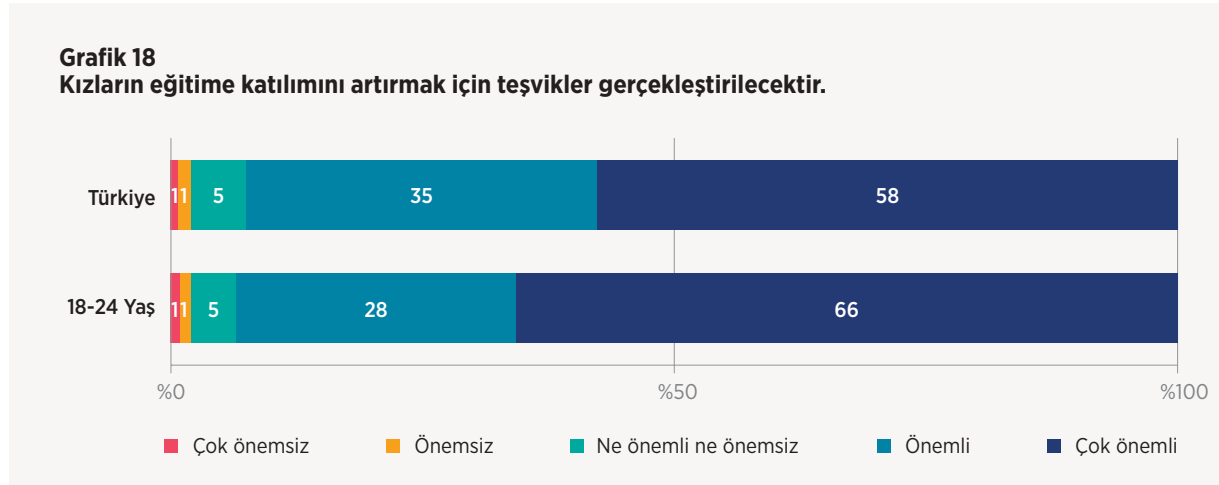
Toplumun ve gençlerin en az %90'ının önemli/çok önemli bulduğu vaatler şöyledir:

Vaat	Türkiye Geneli	18-24 Yaş
Kaliteli eğitim herkes için parasız olacak.	%94	%95
Kızların eğitime katılımını artırmak için teşvikler gerçekleştirilecek.	%93	%94
Anne babasının gelir ve mesleğinden bağımsız her çocuk nitelikli eğitim alacak.	%92	%93
Mesleki eğitim güçlendirilecek.	%93	%94
Öğrenciler iş dünyasına hazırlanacak şekilde yetiştirilecek.	%93	%94
Eleştirel düşünme, sorgulama ve problem çözme becerilerine sahip gençler yetiştirilecek.	%91	%95
Her öğrencinin teknoloji eğitimi alması sağlanacak.	%91	%92

Eğitimde fırsat eşitliğinin güçlendirilmesi

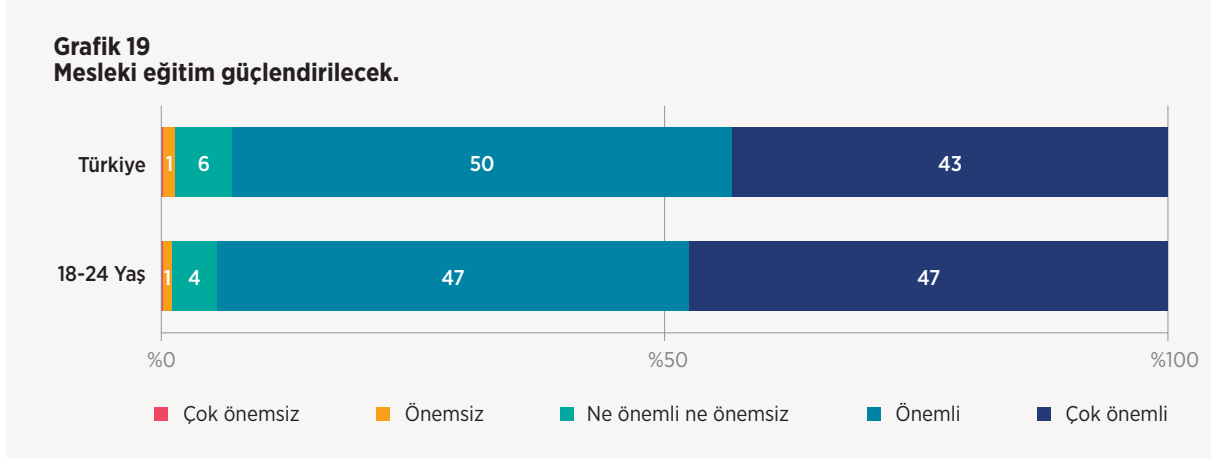
Türkiye'de eğitim sisteminin değişmeyen ihtiyacı, fırsat eşitliği olmaya devam etmektedir.

- Toplumun %94'ü, gençlerin %95'i nitelikli eğitimin herkes için parasız olmasını önemli/çok önemli bulmaktadır.
- Toplumun %93'ü, gençlerin %94'ü kızların eğitime katılımını artırmak için teşvikler geliştirilmesini önemli/çok önemli bulmaktadır.
- Toplumun %92'si, gençlerin %93'ü anne ve babasının gelir ve mesleğinden bağımsız her çocuğun nitelikli eğitim almasını önemli/çok önemli bulmaktadır.

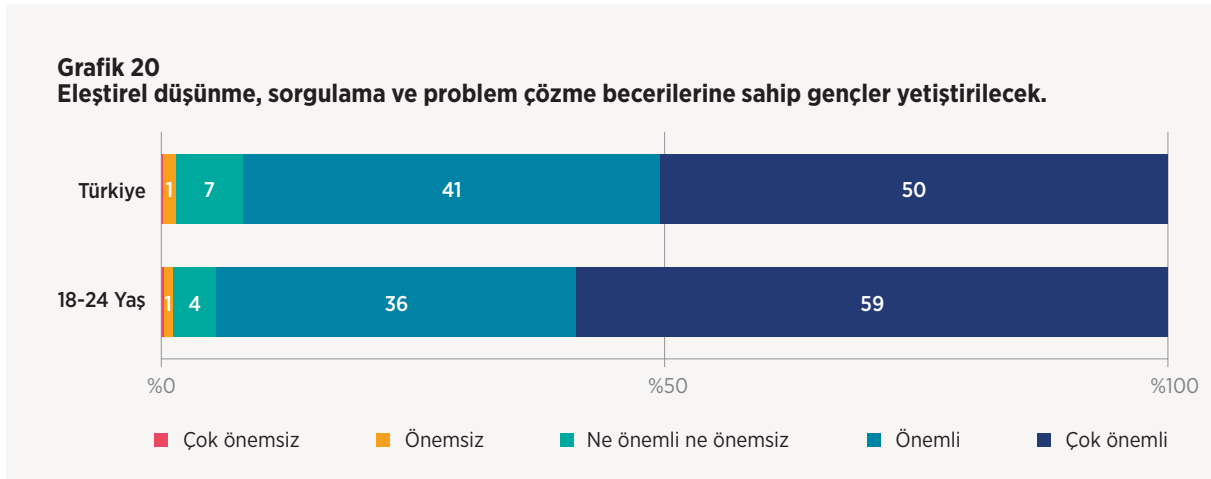
Eğitimin meslek kazandırmadaki rolü

- Toplumun %93'ü, gençlerin %94'ü öğrencilerin iş dünyasına hazırlanacak şekilde yetiştirilmesini önemli/çok önemli bulmaktadır.
- Toplumun %93'ü, gençlerin %94'ü mesleki eğitimin güçlendirilmesini önemli/çok önemli bulmaktadır.

Eğitimin çağın gerektirdiği becerileri kazandırması

- Toplumun %91'i, gençlerin %95'i eleştirel düşünme, sorgulama ve problem çözme becerilerine sahip gençlerin yetiştirilmesini önemli/çok önemli bulmaktadır.
- Toplumun %91'i, gençlerin %92'si her öğrencinin teknoloji eğitimi almasını önemli/çok önemli bulmaktadır.

ÖNE ÇIKAN DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Siyasi partilerin eğitim vaatlerinde popülist söylemlerin yoğunlukta olması, vaatlerin pedagojik arka planının eksikliği ve yüzeysel kalması, vaatlerin hem gerçekleştirilme durumlarını hem de eğitim sisteminin ihtiyaçlarını karşılama gücünü olumsuz etkileyebilmektedir.

Eğitim, siyasetin ezberlenmiş denklemlerini bozabilir. Toplumun yarısından fazlası, eğitimi düzeltereğine inandığı siyasetçi için oyunu değiştirebilir.

Saha araştırması kapsamında öne çıkan bulgulardan biri, seçmenin eğitimi düzeltereğine inandığı siyasetçi için oyunu değiştirebileceğidir. Toplumun %56'sı, gençlerin ise %67'si eğitimi düzeltereğine inandığı siyasetçi için oyunu değiştirebileceğini ifade etmiştir. Diğer bir deyişle, her 2 gençten 1'i siyasetin eğitime öncelik vermesini beklemektedir. Bu bulgu, başta öğrenciler ve gençler olmak üzere toplumun önemli bir kısmının eğitim konusunda siyasetçilerden beklentisi olduğunu ve inandıkları takdirde oy tercihlerini değiştirmede yüksek potansiyele sahip olduklarını göstermektedir.

Her seçim aynı partiye/lidere oy verdiğini belirtenlerin arasında bile seçim vaatlerine göre oy verdiği partiyi değiştirme potansiyeli olanlar bulunmaktadır.

Seçmen tiplerine göre oy değiştirme esnekliğine bakıldığında her seçmen tipinde, vereceği oyun seçim vaatlerine göre değişebileceğini belirtenler bulunmaktadır. Öyle ki, oy verdiği partiyi/lideri değiştirme konusunda daha az esnek olduğu belirtilen Taraftar ve Liderci seçmen gruplarında dahi her 5 kişiden en az 1'i seçim vaatleriyle oy tercihinin değişebileceğini ifade etmektedir. Dolayısıyla, seçim vaatlerini somut, ikna edici ve sürdürülebilir eğitim politikaları üzerinden kurgulayan siyasi partilerin, oy değiştirme esnekliği olan seçmen gruplarının oyunu kazanma potansiyeli olduğu gibi; seçmenini eğitim politikaları konusunda ikna edemeyen siyasi partilerin ise kendi seçmeninin oyunu kaybetmesinin ihtimaller dahilinde olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Eğitim sisteminde gerçekleştirilen reformlar, projeler ve her yıl "artan" bütçeler toplumun eğitim sisteminden memnuniyet duymasına yetmemiştir.

Eğitime ayrılan kaynakların ve MEB bütçesinin her yıl nominal olarak artmasına ve merkezi yönetim bütçesinden "aslan payı"nın eğitime ayrılmasına rağmen kamuoyu araştırmasının sonuçları toplumun yarısından fazlasının, 18-24 yaş aralığında ise 10 gençten 7'sinin eğitim sistemine geçer not vermediğini göstermektedir. Benzer şekilde, eğitim sisteminin son yıllardaki gidişatına ilişkin değerlendirmelere bakıldığında Türkiye genelinde her 10 kişiden 6'sı ve her 4 gençten 3'ü eğitim sisteminin son yıllarda kötüye ya da çok kötüye gittiğini düşünmektedir.

Türkiye’de merkezi sınavların eğitim sistemi üzerindeki ağırlığı, öğrenciler ve aileler için taşıması zor bir yük konumundadır.

Toplumun genelinde en sorunlu eğitim kademeleri “lise” ve “üniversite” olarak görülmektedir.

Hem toplumun geneli hem de 18-24 yaş aralığındaki gençler, lise kademesini en çok sorunun olduğu kademe olarak görmektedir. Nitekim, süregelen hali ile “lise diploması” sahibi olmanın hayata etkin katılım için bir karşılığının kalmaması neticesinde ortaöğretim; fiili amacı ve işlevi öğrencileri yükseköğretime hazırlamak olan bir tür “ara kademe” haline dönüşmüştür. Temel becerileri kazandırmaya yönelik anlamlı bir öğrenme yerine, sınav ve test odaklı ezbere dayalı yüzeysel bir öğrenme sebebiyle okula devam etmelerine ve bir kademeyi tamamlayarak mezun olmalarına rağmen temel becerilerden yoksun kalan bir nesil yetişmektedir.

Bununla birlikte, başta gençler olmak üzere toplumun geneli, liseden sonra eğitim sisteminin en sorunlu kademesi olarak üniversiteyi görmektedir. Yapılan kamuoyu araştırması kapsamında gerçekleştirilen derin görüşmeler seçmenin “iyi bir eğitim” almayı “iyi bir üniversiteye gitmek” ile ilişkilendirdiğini ortaya koymuştur. Katılımcılar sadece üniversiteden mezun olmanın iş gücüne dahil olabilmek için yeterli olmadığını, sayıları gün geçtikçe artan üniversitelerin ancak çağın gereksinimlerini, eğilimlerini ve dinamiğini karşılayabildiği takdirde yükseköğretimden beklenen işlevleri yerine getirebileceğini belirtmektedir.

Her 3 gençten 1’i eğitimin sınavlara dayalı olmasını Türkiye’deki eğitim sisteminin en önemli problemlerinden biri olarak görmektedir.

Türkiye’de merkezi sınavların eğitim sistemi üzerindeki ağırlığı, öğrenciler ve aileler için taşıması zor bir yük konumundadır. Gençlerin bir üst kademeye geçişlerinin merkezi sınavlara bağlı olması, farklı sosyokültürel bağlamlardan gelen çocuklar ve aileler için sistem kaynaklı fırsat eşitsizliklerinin olduğu anlamına gelmektedir. Sınav odaklı yaklaşım; bölgeler, iller ve okullar arası eşitsizliklerin giderilmesine yönelik önlemleri ikinci plana atmakta ve öğrenci başarısında okul dışı faktörleri göz ardı etmektedir.

Seçmenler, siyasetten “eğitimde fırsat eşitliği”nin sağlanması konusunda somut adımlar beklemektedir.

1950’den bu yana yapılan genel seçimlerde siyasi partilerin eğitimle ilgili seçim vaatlerinin temel konularından birini, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında yürütülen kamuoyu araştırmasından elde edilen bulgular, bu konunun toplumda da önemli bir karşılığı olduğunu göstermektedir. Çalışmanın bulguları; fırsat eşitliğinin, toplumun geneli açısından eğitimle ilgili çözüm bekleyen bir sorun olarak algılandığına işaret etmektedir. Aynı zamanda bu bulgular, toplumun siyasetten bu konuda önemli bir beklentisinin bulunduğunu göstermektedir. Eğitimde fırsat eşitliğine yönelik göstergeler de Türkiye’de bu konudaki ihtiyacın hala önemli ölçüde devam ettiğini somut bir şekilde gözler önüne sermektedir. Bunlar arasında okul öncesine erişim, sosyoekonomik düzeyin akademik başarı üzerindeki etkileri ve kız çocuklarının eğitime katılımına ilişkin göstergeler yer almaktadır.

Toplumun öncelikli bulduğu iki temel konu olan ekonomi ve eğitimin kesişim kümesinde, eğitimin istihdam sağlama işlevi yer almaktadır.

Kamuoyu araştırmasından elde edilen bulgulara göre; Türkiye’de seçmenlerin eğitimin istihdam sağlama işlevine ve mesleki eğitime yönelik beklentileri oldukça yüksektir. Bu bulgular, seçmenler için en öncelikli iki konunun ekonomi ve eğitim olması ile de uyumluluk göstermektedir. Toplumun hem ekonomi hem de eğitim alanındaki beklentilerinin yolu, eğitimin istihdam sağlama işlevini yerine getirmesi konusunda kesişmektedir. Buna göre siyasetin eğitim konusunu istihdamdan bağımsız olarak ele alması pek mümkün görünmemektedir. Ancak Türkiye’deki işsizlik ve istihdam odaklı göstergeler, eğitimin kendisine yüklenen bu işlevi yeterince karşılayamadığına işaret etmektedir.

Türkiye’de eğitimin istihdam sağlama işlevi, özellikle üniversite düzeyindeki eğitimin istihdamla bağı konusunda sorgulanmaktadır. Türkiye’de yükseköğretim mezunlarının istihdam ve işsizlik oranlarını ortaya koyan veriler de özellikle OECD ülkeleri ile karşılaştırıldığında bu verilerin iyileştirilmesine duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular da özellikle gençler arasında üniversiteye gitmek için harcanacak para ile iş kurmayı tercih edecek olanların oranının, aksini düşünenlerden yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Üniversite ve kontenjanlardaki plansız büyüme politikalarının bir yansıması olan bu durum, “diplomalı işsizlik” düzeyinin yükselmesi ile sonuçlanmaktadır. Bu nedenle 1950’lerden itibaren seçim vaatlerinde kendine yer bulan daha fazla üniversite ve kontenjan yönündeki vaatler de toplumun geneli için artık geçerliliğini yitirmektedir.

Eğitimin istihdam sağlaması yanında çağın gerektirdiği becerileri kazandırmasına yönelik vaatler de oldukça önemli görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre özellikle 18-24 yaş aralığındaki gençler, eğitim yoluyla öğrencilere eleştirel düşünme, sorgulama ve problem çözme gibi becerilerin kazandırılması yönündeki vaadi çok önemli bulmaktadır. Bu bulgu aynı zamanda, gençlerin eğitim sisteminde gördüğü temel sorun alanlarının başında sınav odaklılığın gelmesi bulgusuyla da örtüşmektedir. Eğitim sisteminin sınavlara dayalı olması, öğretim programlarının ve ders işleyiş biçimlerinin de sınav odaklı bir yapıyla tasarlanmasına neden olmaktadır. Derslerin odağı ise anlamlı öğrenme ve yaşam becerilerinden uzaklaşarak kısa sürede öğrenilebilen, ezbere dayalı içeriğin aktarılmasına yönelmektedir. Bu durum, Türkiye’de eğitim sisteminin başta gençler olmak üzere toplumun büyük bir kısmının beklediği becerileri kazandırmaktan uzak olduğunu göstermektedir.

Eğitimin iyi bir iş sağlamasına yönelik beklentilerin karşılanmaması özellikle gençlerin gelecek kaygısının odağına eğitimi taşımaktadır. Buna karşın eğitimden henüz umut kesilmemiştir. Gençler, eğitimin iyi bir gelecek anlamına geldiğine ve sosyal hareketliliğin anahtarı olduğuna inanmaya ihtiyaç duymaktadır.

Gençlerin, eğitimin iyi bir iş sağlama işlevine yönelik kaygılar taşıdığı görülmekle birlikte eğitimden umutlarını kesmediklerini gösteren pek çok gösterge de araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır. Bu göstergelerin en başında ise seçim vaatleri ile oyunu değiştirebilecek olan, eğitimle ilgili konulardaki vaatler ile oyunu değiştirebilecek olan ve eğitimi değiştireceğine inandığı siyasetçi için oyunu değiştirebilecek olan 18-24 yaş aralığındaki genç nüfusun oranının, toplumun genelinden yüksek olması gelmektedir.

Gençlerin eğitime yönelik beklentilerinin sürmesi, oy tercihini değiştirme potansiyeli yüksek olan gençlere neler vaat edilebileceği konusunda siyasetçilere önemli ipuçları sağlamaktadır. Gençler eğitimin yalnızca iyi bir meslek değil, aynı zamanda iyi bir gelecek anlamına geldiğine inanmaya gereksinim duymaktadır. Nitekim, Türkiye’de yaşayan her üç kişiden ikisi, para ve statü sahibi olmak için iyi bir eğitimin şart olduğunu düşünmektedir. Bu kapsamda iyi bir iş ile birlikte sosyal hareketliliğe aracılık edebilecek para ve statü gibi araçlar için de eğitime önemli bir rol yüklenmektedir. Bu kapsamda eğitimi odağına alan kalıcı ve güvenilir çözümler üretilmesi, geleceğe dair umutların yeşermesine aracılık ederek gençleri işsizlik ve gelecek kaygısından kurtarma açısından oldukça önemlidir.

ÖNERİLERİMİZ

Siyasi partilerin eğitim vaatleri, eğitim sisteminin ihtiyaçlarına odaklanmalı ve bu ihtiyaçların karşılanması için sınırları belirlenmiş ve takip edilebilir somut adımlar içermelidir.

Siyasi partiler, toplumun geneli için en önemli meselelerden biri olan eğitime yönelik vaatlerini gerçekçi, sınırları belirlenmiş ve çözüm odaklı bir şekilde ele almalıdır.

- Siyasi partilerin eğitim vaatleri, eğitim sisteminin ihtiyaçlarına odaklanmalı ve bu ihtiyaçların karşılanması için sınırları belirlenmiş, takip edilebilir ve somut adımlar içermelidir.
- Eğitim vaatleri pedagojik yaklaşımlarla temellendirilmeli ve vaatler oluşturulmadan önce eğitim sisteminin sorunları ve bu sorunların nedenleri bütüncül bir yaklaşımla objektif bir şekilde belirlenmelidir.
- Eğitim vaatleri, eğitimin toplumun ortak paydası olduğu unutulmadan, sistem bütünlüğü içinde ve kalıcı çözümlere odaklanan bir anlayışla oluşturulmalıdır.

Siyasi partilerin eğitime verdiği önem, söylemlerle sınırlı kalmamalıdır. Eğitime ilişkin vaatlerin gerçekleştirilme durumlarının izlenebilir oluşuna önem verilmelidir.

- Siyasi partiler, eğitime yönelik vaatlerinin gerçekleştirilmesi konusunda sorumluluk almalı; vaatlerin gerçekleştirilme adımlarını veya gerçekleştirilmeme gerekçelerini şeffaf bir şekilde kamuoyuyla paylaşmalıdır.
- Uzun vadede gerçekleştirilecek eğitim vaatlerinin ara dönem hedefleri belirlenmeli ve politika hedefleri somut göstergeler üzerinden sistematik bir şekilde izlenmelidir.
- Seçim vaatlerinin gerçekleştirilme durumlarına ilişkin resmî ve bağımsız izleme sistemleri geliştirilmelidir.

Siyasi partiler, her seçmen tipinde oy tercihini değiştirebilecek kitlelerin olduğunu göz önünde bulundurmalıdır.

- Siyasi partiler, politika önerileri geliştirirken eğitim konusundaki tutumları ve vaatleriyle kendi tabanı dışındaki seçmenin oyunu da kazanabileceğini göz önünde bulundurmalıdır.
- Seçmen kitesinin büyük bir kısmını oluşturan gençler ve öğrencilerin oy tercihini değiştirme konusunda en esnek seçmen tipi olduğu düşünüldüğünde, siyasi partiler gençler ve öğrencilerin eğitimle ilgili beklentilerini önemle dikkate almalıdır.

Eğitime ayrılan bütçenin niceliksel artışıyla yetinilmemelidir. Eğitim sisteminin öncelikli ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir kaynak planlaması yapılmalıdır.

- Eğitime ayrılan kaynaklar, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya ve niteliği artırmaya yönelik verimli bir planlamayla kullanılmalıdır.
- Eğitim sisteminin ihtiyaçları ve sorunlarına yönelik kaynak israfına ve verimsizliğe yol açan geçici çözüm önerilerinden kaçınılmalı, sürdürülebilirliğe yönelik bir politika yapım süreci benimsenmelidir.

**Siyasi partiler,
toplumun eğitimle
ilgili beklentilerini
karşılamaadığı takdirde
kendi seçmen kitlesinin
oyunu kaybedebileceği
gerçeğini dikkate
almalıdır.**

- Eğitim harcamalarının hanehalkı üzerindeki maddi yükünü hafifletecek ek destek mekanizmaları oluşturulmalıdır.

Toplumun geneli tarafından en sorunlu kademe olarak görülen lise kademesinin işlevi yeniden gözden geçirilmelidir.

- Lise diploması sahibi olmak hayata etkin katılım için yeniden yeterli ve anlamlı hale getirilmelidir.
- Ortaöğretime geçişte sınav sistemini değiştirerek ortaöğretimdeki sorunların çözüleceği varsayımından vazgeçilmelidir.
- Her öğrencinin temel yetkinlikleri ve ortak becerileri kazanacağı kapsayıcı bir öğretim programı tasarlanmalıdır. Buna ek olarak ilgi, yetenek ve potansiyelleri farklılaşan öğrenciler için çeşitlendirmeler ve zenginleştirmeler sağlanmalıdır.

Eğitim sisteminin sınav odaklı, ezbere dayalı yapısını ortadan kaldıracak bir yapılandırmaya gidilmelidir.

- Kademeler arası geçiş sisteminin rekabetçi, sınav odaklı ve fırsat eşitsizliklerini pekiştiren yapısını değiştirmeye yönelik kapsamlı ve somut eğitim politikaları hazırlanmalıdır.
- Öğretim programları ve ders işleyiş biçimleri anlamlı bir öğretim-öğrenme yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmalı, ezbere dayalı içeriğin aktarılması yerine erken yaşlardan itibaren çocuklara yaşam becerilerinin kazandırılması önceliklendirilmelidir.
- Eğitim sisteminin öğrencilere çağın gerektirdiği eleştirel düşünme, sorgulama ve problem çözme gibi üst düzey düşünme becerileri kazandıracak bir yapıya kavuşturulması için kalıcı çözümler geliştirilmelidir.

Üniversitelerin niceliksel gelişiminden ziyade niteliksel gelişimi ön planda tutulmalıdır.

- Üniversitelerin sayısı, bölüm ve öğrenci kontenjanları; bölgesel/kentsel ihtiyaçlar, işgücü arz-talep dengesi ve geleceğin işleri gözetilerek planlanmalıdır.
- Üniversitelerin sayısal artışından ziyade mesleki bilgi ve beceriler ile çağın gerektirdiği becerileri kazandıracak bir öğretim yapısına kavuşturulması yönündeki politikalara öncelik verilmelidir.
- Üniversitelerin en önemli insan kaynağını oluşturan akademik personelin niteliğini yükseltmek üzere şeffaf ve güvenilir bir atama ve görevde yükseltme süreci yapılandırılmalı; üniversitelerin dünya standartlarında nitelikli bilim üreten merkezler olması için akademik personelin çalışma koşulları ve özlük haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır.

Öğretmenlik mesleğinin değerini ve itibarını artıracak, öğretmenlerin özlük hakları ile çalışma koşullarını iyileştirecek politikalar benimsenmelidir.

- Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak amacıyla ülkenin öğretmen ihtiyacı ile uyumlu politikalar benimsenmelidir. Bu politikalar, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları ile öğretmen istihdam eden kurumlar arasında etkili bir iş birliği ve koordinasyona dayalı olmalıdır.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimi, mesleğin tüm bileşenlerinin bütüncül biçimde geliştirilmesini sağlayacak okul temelli mesleki gelişim politikaları kapsamında yeniden yapılandırılmalıdır.
- Dezavantajlı bölgelerde görev yapan öğretmenleri, atandıkları okullarda uzun süreli çalışmaya teşvik edici istihdam politikaları ivedilikle yaşama geçirilmelidir.

Eğitim politikaları toplumun en önemli beklentilerinden olan fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik somut adımlar içermelidir.

- Siyasi partiler nitelikli eğitime erişim hakkının herkese eşit bir şekilde sağlanması konusunda somut adımlar içeren politikalar belirlemelidir.
- Akademik başarı düzeylerinin ya da eğitime katılım oranlarının düşük olduğu dezavantajlı bölgelerdeki okullara yönelik özel destek projeleri ve okul temelli gelişim planları geliştirilmelidir.
- Farklı sorunlar nedeniyle çalışmak zorunda kalan çocuklar, okul masraflarını karşılayamayan aileler ya da mülteci çocuklar gibi dezavantajlı gruplara ve yerel koşullara özgü, eğitimde fırsat eşitliği eylem planları hazırlanmalıdır.

Eğitim politikaları ve vaatleri, eğitim-istihdam ilişkisini güçlendirecek somut adımlar üzerinden yapılandırılmalıdır.

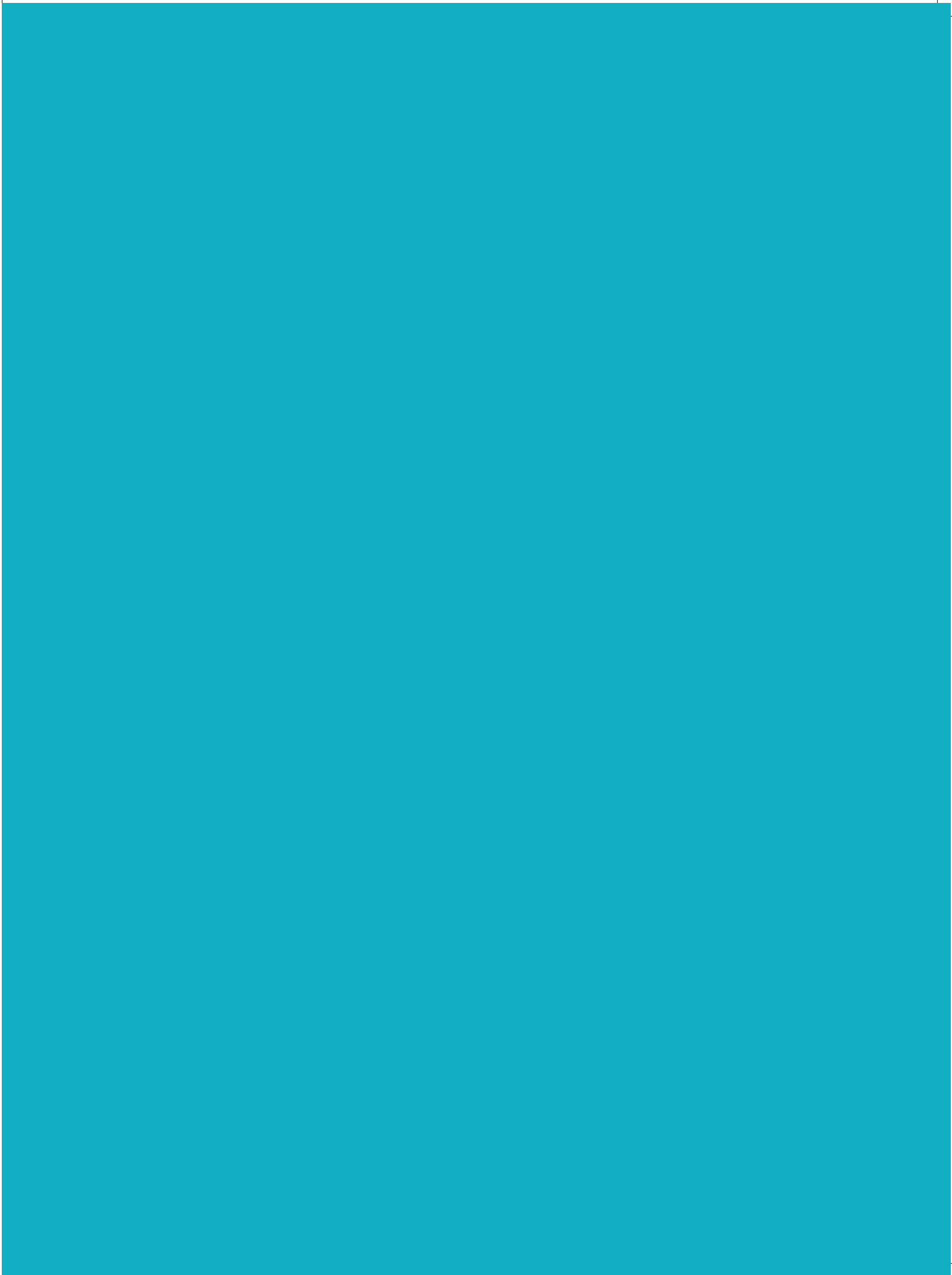
- Siyasi partiler, eğitimi bireyin ve toplumun en önemli sermayesi olarak görmeli ve bu sermayenin en etkili biçimde nasıl değerlendirilebileceğine yönelik somut istihdam politikaları geliştirmelidir.
- Eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi için verilecek seçim vaatleri, ülkenin ekonomik gerçekleri ve toplumun ekonomik beklentilerinden kopuk olmamalıdır.
- Eğitimi istihdama yaklaştırmak üzere oluşturulan vaatlerin güvenilir olması için finansal kaynağı ve paydaşları belirli vaatler oluşturulmalıdır.

Toplumun öncelikli gördüğü konulardan biri olan mesleki eğitim, nitelik odaklı ve bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır.

- Mesleki eğitime yönelik verilecek seçim vaatlerinde ortaöğretim öncesi yönlendirme süreci ve meslek yüksekokullarının konumu ile ilgili konular bir arada ele alınmalıdır.
- Siyasi partiler, mesleki eğitim mezunlarının istihdam koşullarını iyileştirmek üzere kayıt dışı, düşük ücretli ve geçici çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik somut vaatler ve politika önerileri geliştirmelidir.
- Mesleki eğitimin güçlendirilmesi amacıyla özel sektöre teşvikler sunulması tek başına yeterli olmadığı için bunların istihdama yansımalarına yönelik tedbirler oluşturulmalı; bu tedbirlerin izlenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesini içeren bir süreç tasarlanmalıdır.

Siyasi partiler, seçmen kitlesinin kendilerinin ve çocuklarının istediği eğitimi alamamasına yönelik taşıdığı kaygıyı giderebilecek politika önerileri geliştirmelidir.

- Gençlerin yaşam standartlarını eğitim yoluyla yükseltebileceklerine dair inançlarını tazeleyecek politikalar uygulamaya yansıtılmalıdır.
- Gençlerin eğitimden beklentilerini karşılamak ve gelecekle ilgili umutlarını canlandırmak için ülkenin kanıksanmış sorun alanlarından biri haline gelen kayırmacı uygulamaların önüne geçilmelidir.
- Şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesi çerçevesinde alınacak istihdam kararları ehliyet ve liyakate dayalı olmalı; adil ve öz denetimli bir istihdam sistemi kurulmalıdır.

tedmem

TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ

Kocatepe Mah. Kızılırmak Cad. No:8, 06440,
Çankaya / Ankara 0 (312) 939 50 00

www.ted.org.tr | www.tedmem.org

info@ted.org.tr | info@tedmem.org